

Suomalaisen perhekeskustoimintamallin jatkuvuus turvattava

Kannanotto
2026

Perhekeskus on onnistunut esimerkki lasten, nuorten ja perheiden palveluiden yhteensovittamisesta, mutta työn jatkuminen tarvitsee tuekseen kansallista selkänäojaa. Jos annamme yhteisen perhekeskustoimintamallin rapautua, se heikentää perheiden yhdenvertaisuutta eri puolilla Suomea. Hallitusohjelmassa tulee varmistaa perhekeskustoiminnan pitkäjänteinen jatkuminen ja kehittäminen.

Perhekeskustoimintamalli on Suomessa kehitetty, kansainvälisesti ainutlaatuinen tapa sovittaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden palvelut sekä vahvistaa ennakoivaa ja varhaista tukea. Perhekeskustoiminta täyttää esimerkiksi sote-uudistuksen tavoitteet.

Perhekeskusten kehittämisen tueksi hyvinvointialueille on tarjottu kansallista tukea, jotta on voitu varmistaa hyvien käytäntöjen leviäminen sekä mahdollistaa palvelujen kansallinen riittävä yhtenäisyys ja kansalaisten yhdenvertaisuus.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos luopui perhekeskustoiminnan kansallisesta koordinoinnista vuoden 2025 lopussa. Myöskään lainsäädäntö ei tunnista perhekeskustoimintaa. Ilman kansallista tukea perhekeskustoiminta on vaarassa hajautua ja kehitetyt hyvät käytännöt rapautua. Tämä heikentäisi palveluiden alueellista yhdenvertaisuutta ja asettaisi perheet eri puolilla Suomea eriarvoiseen asemaan

- Peräänkuulutamme hallituskausien yli ulottuvaa, johdonmukaista ja suunnitelmallista perhekeskustoiminnan kehittämistä. Perhekeskustoiminnan kustannusvaikuttava jatkokehittäminen edellyttää tuekseen vahvoja tietojohtamisen käytäntöjä.
- Tulevaan hallitusohjelmaan on sisällytettävä kirjaus siitä, että perhekeskustoimintamallin kehittämistä ja juurruttamista jatketaan ohjelmallisesti. Perhekeskustoiminta tulee sisällyttää osaksi lainsäädäntöä.
- Tarvitaan kansallinen verkosto, joka kokoaa kansalliset ja alueelliset toimijat yhteen ja edistää osaamisen jakamista, monialaista yhteensovittavaa johtamista ja toiminnan vaikuttavuuden arviointia. Verkosto voi tukea etenkin uuden sosiaalihuoltolain toimeenpanoa.

Perhekeskustoiminnan jatkuvuuden turvaaminen edellyttää päättäjiltä toimia

Syntyvyys on Suomessa vähentynyt noin kolmanneksella vuosituhannen alusta ja lasten määrä vähenee huolestuttavasti. Samaan aikaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on eriarvoistunut. Lapsiin liittyvät kysymykset jäävät helposti sivuun, kun päätöksenteossa korostuvat talous- ja turvallisuus- ja ikääntyvän väestön näkökulmat.

Tarvitsemme kipeästi toimia, jotka vahvistavat yhteiskunnan lapsi- ja perhemyönteisyyttä ja nuorten tulevaisuususkkoa sekä turvaavat lapsille, nuorille ja perheille riittävän tuen ja laadukkaat palvelut.

Tarve kansalliselle tuelle ei ole poistunut

Perhekeskustoiminnan jatkuminen tarvitsee tuekseen kansallista tukea, ohjausta ja verkostotyötä, jota Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on aiemmin ansiokkaasti tehnyt. Ilman vahvaa kansallista selkänöjää hyvinvointialueet eivät saa tukea työlleen, innovatiivinen yhdessä kehittäminen katoaa, vuosien varrella koottu yhteinen tietopohja häviää ja päällekkäinen työ lisääntyy.

Hyvinvointialueet ovat tuoneet esille tarpeita kansalliselle tuelle ja verkostotyölle. Alueet toivovat verkostoa, jossa on mahdollista jakaa yhteistä osaamista, kehittämistä ja tutkimusnäyttöä eri alueiden kesken. Lisäksi tarvetta on monialaisen ja yhteensovittavan johtamisen tukeen sekä valtakunnallisesti yhtenäisten vaikuttavuusindikaattoreiden kehittämiseen. (THL 2026.)

Kansalliset toimijat ratkaisuja hakemassa

Keväällä 2026 Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Itlan yhteisövaikuttavuustoiminta ja Lastensuojelun Keskusliiton Perheet Keskiöön -toiminta kokosivat yhteen laajan joukon keskeisiä kansallisia toimijoita, jotka edistävät perhekeskuskehittämistä ja varhaista moniammatillista työtä lasten, nuorten ja perheiden tueksi. Työskentelyn tavoitteena oli tuottaa ehdotus tarvittavasta kansallisesta rakenteesta, joka tukisi jatkossa perhekeskustoiminnan kehittämistä ja jatkuvuutta.

Työskentelyssä olivat mukana Ensi- ja turvakotien liitto, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Itla, Kehitysvammaisten Tukiliitto, Kirkkohallitus, Kuntaliitto, lapsiasiavaltuutetun toimisto, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Monimuotoiset perheet -verkosto, Opetushallitus, Pelastakaa Lapset, sosiaali- ja terveysministeriö, SOS-Lapsikylä, Suomen Unicef ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Työskentelyn pohjalta Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Itla ja Lastensuojelun Keskusliiton Perheet keskiöön -toiminta lähtevät luomaan verkostotyön mallia, jolla voitaisiin vastata toimijoiden tarpeisiin. Mallin luomisessa tulevat olemaan mukana myös hyvinvointialueiden, kuntien sekä alueilla toimivien järjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen edustajat. Tarkastelemme myös kansainvälisiä rahoitusmalleja. Esimerkiksi Ruotsissa perhekeskusverkoston toimintaa koordinoi kuntien rahoittama yhdistys.

MIKÄ ON PERHEKESKUS?

- Perhekeskus on toimintamalli, joka helpottaa perheiden arkea ja tarjoaa apua matalalla kynnyksellä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Perhekeskus sovittaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä säädetyn lain mukaisesti yhteen lapsiperheiden sosiaali- ja terveyspalvelut, kuntien sivistyspalvelut ja hyvinvointia ja terveyttä edistävän HYTE-toiminnan sekä järjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen toiminnan. Perhekeskus on kuntalaisten näkökulmasta tärkeä linkki hyvinvointialueiden palveluihin.
- Perhekeskuksia on kehitetty Suomessa jo noin 20 vuotta. Niiden avulla haluttiin yhteensovittaa hajanaiset lasten ja perheiden palvelut, parantaa palveluiden vaikuttavuutta ja vahvistaa monialaista yhteistyötä. Pitkäjänteinen kehittämistyö on kantanut hedelmää ja tänä päivänä perhekeskus on onnistunut esimerkki palvelujen yhteensovittamisesta.
- Viimeisen vuosikymmenen aikana perhekeskustoiminta on edennyt harppauksin. Ympäri Suomea on syntynyt palvelut saman katon alle kokoavia kivijalkaperhekeskuksia sekä verkostomaisia perhekeskuksia. Perhekeskukset toimivat kaikilla hyvinvointialueilla ja Helsingissä.
- Hyvinvointialueet ovat tunnistaneet yhteisövaikuttavuustyön tärkeäksi tueksi perhekeskustoiminnalle (THL 2026, s.10).

Lisätietoja:

Kehitysjohtaja
Laura Yliruka,
Itla – Itsenäisyyden
juhluvuoden lastensäätiö
p. 050 5771090,
laura.yliruka@itla.fi

Kehittämispäällikkö
Kaisu Muuronen,
Lastensuojelun
Keskusliitto,
Perheet keskiöön
-toiminta
p. 050 5696 697,
kaisu.muuronen@skl.fi

Kannanotossa mukana:

- Ensi- ja turvakotien liitto • Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy • Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Itla
- Kehitysvammaisten Tukiliitto • Kirkkohallitus • Kuntaliitto • Lapsiasiavaltuutetun toimisto • Lastensuojelun Keskusliitto
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto • Monimuotoiset perheet -verkosto • Pelastakaa Lapset • Suomen UNICEF • SOS-Lapsikylä